

АНАЛІЗ ДОСВІДУ КИТАЮ ТА УЗБЕКИСТАНУ В ГАЛУЗІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

©2023 ЛЮ ЛІНЬ

УДК 334.02
JEL: F02; F21; F49

Лю Лін. Аналіз досвіду Китаю та Узбекистану в галузі сільського господарства

Мегaproєкт КНР «Один пояс, один шлях» є продовженням урядового проєкту, відомого під назвою «Новий Шовковий шлях», що мав на меті створення транспортного коридору між Китаєм і країнами Європи. У рамках означеного проєкту державам Центральної Азії, до яких належить Республіка Узбекистан, відводилась роль територій, по яких проходять декілька взаємодоповнювальних одна одну гілок транзиту китайських товарів до Європи та Південної Азії. Мета статті полягає в дослідженні стану та можливостей міждержавного співробітництва КНР та Узбекистану в галузі сільського господарства та реалізації супутніх інфраструктурних проєктів. Співробітництво між двома країнами спрямоване не тільки на розбудову транспортних та інфраструктурних об'єктів, а й на деякі галузі, привабливі для експортно-імпортової діяльності обох країн, зокрема на сільське господарство. Спільні риси соціально-історичного розвитку та відсутність ідеологічного антагонізму між урядами країн сприяють їх гармонійному економічному співробітництву. Проведені реформи в промисловості та сільському господарстві Китаю мали як позитивні, так і негативні наслідки. У міру того, як у країні продовжує стрімко поширюватися індустріалізація, величезні сільськогосподарські площі перетворюються на промислові зони. Як наслідок, виникла проблема недостатності придатних до сільського господарства територій. Республіка Узбекистан є шостим за величиною виробником і другим за величиною експортером бавовни у світі. За останні роки посівні площі в країні значно скоротилися. Основною причиною є нестача води. Співробітництво двох країн спрямоване на подолання цих проблем. Залучення інвестицій КНР виключно в сільське господарство Узбекистану, без реалізації супутніх інфраструктурних проєктів, не дасть значного економічного ефекту. Серед намірів сумісного співробітництва КНР та Узбекистану є також побудова сонячних електростанцій, об'єктів відновлюваної енергетики, телекомунікаційних мереж та інфраструктурні проєкти.

Ключові слова: інвестиції, глобальна стратегія інвестування, державна ініціатива «Один пояс, один шлях», сільськогосподарські підприємства, сільське господарство, конкурентоспроможність, міждержавне співробітництво, Китай, Узбекистан.

Рис.: 1. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 14.

Лю Лін – аспірантка, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1472-5022>

UDC 334.02
JEL: F02; F21; F49

Liu Lin. Analyzing the Experience of China and Uzbekistan in the Industry of Agriculture

China's mega-project «One Belt, One Road» is a continuation of the government project known as the «New Silk Road», aimed at creating a transport corridor between China and European countries. Within the terms of this project, the countries of Central Asia, to which the Republic of Uzbekistan belongs, were assigned the role of territories through which several complementary branches of transit of Chinese goods to Europe and South Asia pass. The article's purpose is to study the status and possibilities of interstate cooperation between the PRC and Uzbekistan in the industry of agriculture along with implementation of related infrastructure projects. Cooperation between the two countries is directed not only towards the development of transport and infrastructure facilities, but also of some industries, attractive for export-import activities of both countries, particularly, agriculture. The common features of socio-historical development and the absence of ideological antagonism between governments contribute to their harmonious economic cooperation. The reforms carried out in China's industry and agriculture had both positive and negative consequences. As industrialization continues to spread rapidly in the country, huge agricultural areas are turning into industrial zones. As a result, there is a problem of insufficiency of territories suitable for agriculture. The Republic of Uzbekistan is the sixth largest producer and second largest exporter of cotton in the world. In recent years, the acreage in the country has decreased significantly. The main reason is the lack of water. Cooperation between the two countries is aimed at overcoming these problems. Attracting China's investments exclusively into agriculture of Uzbekistan, without the implementation of related infrastructure projects, will not give a significant economic effect. Among the intentions of joint cooperation between China and Uzbekistan is also the construction of solar power plants, renewable energy facilities, telecommunications networks and infrastructure projects.

Keywords: investments, global investment strategy, government initiative «One Belt, One Road», agricultural enterprises, agriculture, competitiveness, interstate cooperation, China, Uzbekistan.

Fig.: 1. **Tabl.:** 5. **Bibl.:** 14.

Liu Lin – Postgraduate, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1472-5022>

Сучасні процеси глобалізації світової економіки потребують від країн світу пошуку нових векторів економічної інтеграції до світового простору. Одним із провідних напрямів економічної глобалізації є лібералізація міжнародної торгівлі та руху капіталів.

Останнім часом уряд Китайської Народної Республіки (КНР) активно реалізує державну ініціативу

«Один пояс, один шлях», яка являє собою глобальну стратегію інвестування та розвитку інфраструктурних проєктів. Вона була прийнята урядом КНР у 2013 р. і наразі реалізується майже у 138 країнах світу та підтримується 30 міжнародними організаціями.

За визначенням уряду Китаю, метою означеної ініціативи є «спроба покращити регіональні зв'язки та прийняти світліше майбутнє». У рамках розвитку

ініціативи у 2017 та 2019 рр. у Пекіні відбулися перший і другий форуми міжнародного співробітництва високого рівня «Один пояс, один шлях», на яких було визначено основні цілі та напрями реалізації, їх часо-ві та просторові рамки.

Мегапроект КНР «Один пояс, один шлях» є продовженням урядового проекту, відомого під назвою «Новий Шовковий шлях», що мав на меті створення транспортного коридору між Китаєм і країнами Європи. Означена ініціатива уряду КНР спрямована на створення сталих економічних і логістичних міждержавних ланцюгів. Початковою метою ініціативи «Один пояс, один шлях» була побудова логістики сухопутного шляху між КНР і країнами Європи як альтернативи морському шляху, але наразі вона має більш широкі перспективи.

У рамках означеного проекту державам Центральної Азії, до яких належить Республіка Узбекистан, відводилася роль територій, по яких проходять декілька взаємодоповнювальних одна одну гілок транзиту китайських товарів до Європи та Південної Азії.

Питаннями реалізації програм міждержавної співпраці присвячено багато робіт як китайських, так і світових вчених-економістів, серед яких слід назвати Hui Lu, Ch. Rohr, M. Hafner, A. Knack [1], D. Scissors [2], N. Miroff [3]. Проте питання активнішого залучення іноземних інвестицій до сільськогосподарських підприємств з метою підвищення їх конкурентоспроможності є не досить висвітленими. Також малодослідженими є проблеми залучення міждержавних інвестицій до великих інфраструктурних об'єктів, що і визначило актуальність обраної тематики.

До переліку інфраструктурних об'єктів, на які спрямовані інвестиції, можна віднести такі об'єкти державного значення, як порти, залізничні колії, автомобільні дороги, логістичні центри, електростанції та телекомунікаційні мережі, адже всі вони забезпечують логістику та подальший розвиток практично всіх галузей економіки.

Мета статті полягає в дослідженні стану та можливостей міждержавного співробітництва КНР та Узбекистану в галузі сільського господарства та реалізації супутніх інфраструктурних проектів.

Наразі реалізується ініціатива Китайської Народної Республіки «Один пояс, один шлях» як міждержавний проект з метою побудови транзиту китайських товарів через країни Центральної Азії до Європи та Південної Азії по суходолу [4] (рис. 1). Китай розглядає центральноазійські країни як території для кількох взаємодоповнювальних незалежних логістичних гілок, з метою диверсифікації транзиту товарів до Європи.

Зазначимо, що однією з країн Центральної Азії, по території якої за планом пролягає визначений шлях, є Республіка Узбекистан. Співпраця між двома країнами, а саме, між Китаєм та Узбекистаном,

спрямована не тільки на розбудову транспортних та інфраструктурних об'єктів, а й на деякі галузі, привабливі для експортно-імпоротної діяльності обох країн.

Серед таких галузей співпраці можна виділити сільське господарство. Це пояснюється тим, що економіка Китайської Народної Республіки потребує пошуку привабливих орних земель. Проблема залучення додаткових орних земель виникла з наявності в КНР великої кількості «робочої сили» та недостатньої для обробної промисловості країни агротехнічної бази. За показником площі орних земель в розрахунку на одного мешканця, працюючого в аграрному секторі, КНР займає один з найнижчих показників у світі.

Слід відзначити, що співробітництво Китаю та Узбекистану в галузі сільського господарства можна пов'язати не тільки з економічними, а й деякими спільними історичними та соціальними рисами [5], як це наведено в табл. 1.

Аналізуючи табл. 1, можна визначити наявність спільних для обох країн історичних подій у певні періоди часу, які зумовили формування напрямів соціального розвитку. Спільні риси соціально-історичного розвитку та відсутність ідеологічного антагонізму між урядами країн сприяють їх гармонійній економічній співпраці.

Як наведено в табл. 1, після перемоги Комуністичної партії Китаю в китайській громадянській війні, контроль за сільськогосподарськими землями був відібраний у великих землевласників і перерозподілений між 300 мільйонами селян [6]. У 1952 р. уряд, що поступово зміцнював свою владу після громадянської війни, розпочав організовувати селян у колективи. Через три роки ці колективи були об'єднані у виробничі кооперативи, які прийняли соціалістичну модель колективної власності на землю. Пізніше, у 1956 р., уряд офіційно взяв під контроль землі, продовжуючи подальше структурування сільгоспугідь у великі державні колективні господарства [6].

Схожі соціально-історичні події відбувалися на території Узбекистану. Після революції 1917 р. та утворення Узбецької РСР відбувся перерозподіл сільськогосподарських земель та підприємств, що супроводжувався процесами колективізації. Ці процеси також відбувалися за ідеологією та під керівництвом Комуністичної партії. У подальшому, у 1991 р., відбулося проголошення незалежності Республіки Узбекистан, відповідно, в політиці її уряду почалися процеси лібералізації прав власності, які привели до появи особистих підсобних і фермерських господарств.

Зауважимо, що після ліберальних реформ у Китаї приватні земельні ділянки були знову дозволені в 1962 р., водночас комуні залишалися переважаючими сільськими одиницями економічної організації під час культурної революції.

У 1978 р. у рамках кампанії «чотирьох модернізацій» було створено систему сімейної відповідаль-

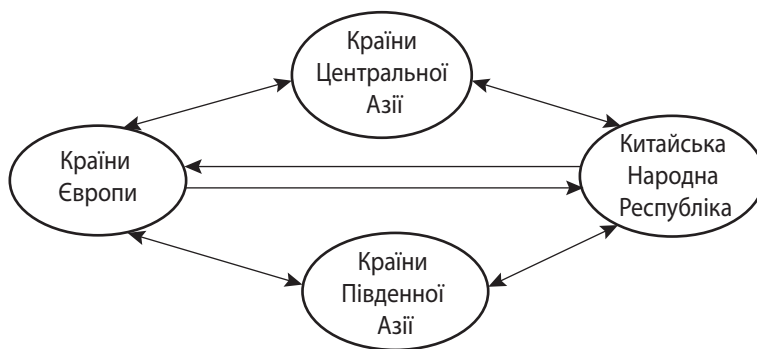

Рис. 1. Транскордонний рух товарів за ініціативою КНР «Один пояс, один шлях»

Таблиця 1

Спільні риси історичного розвитку Китаю та Узбекистану в галузі сільського господарства

Схожі історичні події для обох держав	Часові періоди в історії, роки	
	Китайська Народна Республіка	Республіка Узбекистан (колишня Узбецька РСР)
Перемога Комуністичної партії	1950	1924
У результаті революційних змін сільськогосподарські землі були відібрані у великих землевласників	1950	1924
Націоналізація засобів виробництва та сільськогосподарських земель після громадянської війни	1952	1924
Утворення колективних господарств	1952–1956	1930–1932
Дозвіл приватних земельних ділянок	1962	1992

ності за продуктивність праці, яка розпустила комуни та надала відповідальність за сільськогосподарське виробництво окремим домогосподарствам.

Наразі близько 99% виробників колективних господарств Китаю прийняли систему сімейної відповідальності за продуктивність, а уряд розпочав подальші економічні реформи, спрямовані насамперед на лібералізацію сільськогосподарського ціноутворення [7].

Необхідно зауважити, що проведені реформи в промисловості та сільському господарстві Китаю мали як позитивні, так і негативні наслідки. Серед негативних можна визначити таке: у міру того, як у країні продовжує стрімко поширюватися індустріалізація, величезні сільськогосподарські площі перетворюються на промислові зони. Як наслідок, виникла проблема недостатності придатних до сільського господарства територій. Фермери та сільськогосподарські робітники змушені перекваліфікуватися внаслідок такої промислової експансії. Вивільнені працівники зі сфери сільського господарства в багатьох випадках стають робітниками на промислових підприємствах.

Зауважимо, що виробництво сільськогосподарської продукції Китаю є найбільшим у світі, при цьому тільки близько 15% загальної площі є придатними для культивування. Орні землі Китаю, які становлять

лише 10% загальної площі орних земель у світі, годують понад 20% населення нашої планети [7].

Стрімке зростання міських агломерацій привело до більш широкого застосування приміського сільського господарства. Таке «окраїнне сільське господарство» зумовило те, що більшість неосновних продуктів харчування, які переважно складаються з овочів і молока, стали вироблятися самими мешканцями міст.

Близько 75% площі Китаю, що культивується, використовується для вирощування продовольчих культур. Рис – найважливіша культура Китаю, що займає приблизно 25% площ, які обробляються [7].

Кукурудза поступово витіснила рис з першого місця в структурі вирощуваних злаків, по ній Китай посідає 2 місце у світі. Значну роль у сільгосппродукції відіграють тропічні фрукти, чай, цукрова тростина та цукровий буряк. Виробництво чаю включає зелений і жасминовий чай, він особливо популярний серед китайського населення, чорний чай вирощується здебільшого для експорту [8].

Необхідно відзначити, що КНР є найбільшим у світі імпортером сої та чаю. Сучасна стратегія керівництва країни спрямована на визнання КНР головним імпортером сільськогосподарської продукції протягом наступного десятиліття [8].

Серед іншої продукції сільського господарства можна відзначити тваринництво. КНР має велике

поголов'я худоби, свиней і птиці. Показники обсягів виробництва за окремими видами сільськогосподарських культур і тваринництва наведено в *табл. 2* [9].

Таблиця 2

Обсяг виробництва продукції сільського господарства КНР, млн т

Сільськогосподарські культури	Рік	
	2009	2021
Зернові	530,82	685
Бавовна	6,38	6
Олійні культури	31,54	35,1
Цукрова тростина	115,59	110,2
Цукровий буряк	7,179	13
Тютюн	3,07	2,2
Чай	1,36	2,78
Фрукти	203,96	282,1
М'ясо	76,5	78,5

Фахівці [10] визначають, що значний період часу сільськогосподарське виробництво в Китаї загалом було самодостатнім. Зміни, які відбулися у двохтисячні роки в асортименті сільгосппродукції, призвели до того, що останніми роками Китай частково імпортує окремі злакові культури. За умови нестачі доступних сільськогосподарських угідь та достатку робочої сили можливим виходом з такого стану могло б стати імпортування злакових культур, таких як пшениця та рис, і розширення вирощування експортних продуктів з високою собівартістю, таких як фрукти, горіхи або овочі. Однак, щоб забезпечити продовольчу безпеку та зберегти власний урожай зерна, уряд КНР стимулює виробництво зерна за рахунок більш прибуткових культур. Незважаючи на жорсткі обмеження щодо виробництва сільськогосподарських культур, останніми роками експорт сільськогосподарської продукції Китаю значно збільшився [11].

Після проведення економічних реформ у Китаї на початку нового тисячоліття прийшов до руху гігантський потенціал розвитку промисловості. У 2010 р. приріст промислового виробництва в КНР склав 11%, а це 17 місце у світі. За останні 50 років у Китаї побудовано понад 370 тисяч нових промислових підприємств [11]. На сьогоднішній день промисловість КНР представлена 360 галузями. За загальною кількістю підприємств Китай займає перше місце у світі. Результативність проведеної урядом політики очевидна: багато галузей китайської промисловості переживають бурхливе зростання, активно залучаються іноземні інвестиції, заохочується створення великих спільних підприємств і зон з пільговим оподаткуванням, будівництво промислових і переробних заводів.

На сьогодні в Республіці Узбекистан стан сільського господарства можна охарактеризувати такими ознаками: близько 20% продукції виробляється фермерськими господарствами та близько 80% виробляють дехканські – особисті підсобні господарства. Сільське господарство Узбекистану охоплює 17,6% від ВВП країни, у ньому зайнято 44% робочої сили. Орні землі становлять 4,4 млн га, або близько 10% загальної площі Узбекистану [12].

Бавовна є основною сільськогосподарською культурою в Узбекистані, яка становить 17% її експорту [12]. У 2021 р. виробництво сирцю бавовни складало 3,3 млн т. Республіка Узбекистан є шостим за величиною виробником і другим за величиною експортером бавовни у світі. Серед основних сільськогосподарських культур Узбекистану можна виділити зернові культури: пшеницю, ячмінь, кукурудзу, а також рис, які вирощуються в зрошуваних оазах. Значно менше за обсягом вирощують кунжут, цибулю, льон і тютюн. Окремі показники основних сільськогосподарських культур і тваринництва наведено в *табл. 3*.

Таблиця 3

Обсяг виробництва продукції сільського господарства Республіки Узбекистан у 2021 р.

Сільськогосподарська продукція	Обсяг виробництва, млн т
Зернові	7,6
Кукурудза	0,6
Фрукти та ягоди	3,0
Виноград	1,7
Баштанні культури	2,3
Овочі	10,9
Картопля	3,3
М'ясо	0,8
Молоко	3,5

Джерело: складено за [12].

Найбільшу частку в експорті плодоовочевої продукції займають виноград (включно із сушеним) – 21,2%, персики – 9%, томати – 5,9%, дині та кавуни – 4,7%, черешня – 4,4%, капуста – 4,3%, цибуля – 3,8% [12].

Фахівці [12] визначають, що сільськогосподарський ринок Узбекистану досить обмежений, він потребує нових сучасних технологій та інвестицій. Розширення ринків сільгосппродукції та залучення інвестицій більш доцільно зосередити саме на міжнародному ринку. У більшості вітчизняних підприємств бракує власних фінансових ресурсів, машини та обладнання є застарілими та потребують оновлення. Власними коштами здійснюється тільки ремонт, а заміна обладнання потребує додаткових інвестицій.

У *табл. 4* наведено динаміку зміни частки іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій Республіки Узбекистан.

Таблиця 4

Частка освоєних іноземних інвестицій у загальному обсягу інвестицій у Республіку Узбекистан у 2000–2020 рр.

Рік	Частка іноземних інвестицій та кредитів у загальному обсязі освоєних інвестицій в основний капітал
2000	60,9
2005	42,5
2010	47,5
2015	43,8
2020	59,2

Як видно з табл. 4, залучення іноземних інвестицій протягом 2000–2020 рр. мало різноспрямований характер. Забезпечити сталий економічний розвиток сільськогосподарських підприємств Узбекистану та відновити застарілі машини й устаткування можна шляхом залучення зовнішнього інвестування. Потребує значних вкладень також рекультивация земель, оскільки пустельні пасовища займають майже 50% загальної території країни.

Серед проблем сільського господарства звернемо увагу на те, що протягом 1990–2010 рр. посівні площі бавовни в Узбекистані були зменшені з 1,8 млн до 1,0 млн гектарів. Таке зменшення відбувається кожного року та наразі продовжується. Причинами зменшення, на думку фахівців [12], були екологічні проблеми, оскільки висихання Аральського моря та забруднення ґрунту призвело до зменшення кількості води, необхідної для виробництва бавовни. Наразі виникає можливість почати заходи з рекультивации земель в рамках ініціативи КНР «Один пояс, один шлях».

Відзначимо, що в період 2018–2022 рр. приріст інвестицій в основний капітал сільського господарства Узбекистану складав близько 1% кожного року, більшість з них було профінансовано за допомогою залучених власних коштів підприємств, організацій та населення. Існуючий рівень інвестування в стратегічну галузь країни явно недостатній.

Розглянемо стан інвестиційного процесу Республіки Узбекистан у розрізі основних видів економічної діяльності [12] (табл. 5).

Таблиця 5

Інвестиції в основний капітал Республіки Узбекистан

Галузь	Відсоток від загального обсягу
Обробна промисловість	28,3
Будівництво	8,3
Гірничодобувна промисловість	8,0
Електро- та газопостачання	7,5
Сільське господарство	7,4

Джерело: складено за [12].

Як бачимо з табл. 5, більшість інвестицій спрямовано в обробну, гірничодобувну промисловість, будівництво, а також в електро- та газопостачання. Сільське господарство Узбекистану, незважаючи на його важливість як гаранта продовольчої безпеки країни, є явно недостатньо профінансованим і потребує додаткових інвестицій.

Республіка Узбекистан є важливим експортером у світовій економіці. Кожен рік на світовий ринок експортується близько 800 тис. т бавовни, що становить 10% світового експорту. Забезпечити логістику та транспортування експорту сільськогосподарських культур є також дуже важливим завданням.

Для КНР та Узбекистану проблема нестачі сільськогосподарських угідь є спільною. Згідно з останніми даними, рівнини Китаю складають 43% від загальної площі країни. Із 320 млн га ораних земель практично може бути використано тільки 224 млн га, але не всі вони можуть бути залучені до сільського господарства. Продуктивна земельна площа складає близько 110 млн га, з них тільки 21% земельного фонду належить до високопродуктивних земель за класифікацією КНР, але загалом це наймасштабніша площа, вона становить близько 7% усієї світової ріллі [12; 13].

Серед сучасних інновацій, які залучені в сільському господарстві обох країн, – це перехід до органічного сільського господарства. За визначенням фахівців, це вирішує одразу кілька завдань: безпека харчових продуктів, можливість експорту, а також значно вища рентабельність, що може допомогти призупинити міграцію сільських робітників до міст [12].

Програма двостороннього економічного співробітництва між Узбекистаном і КНР уже приносить деякі результати. Влітку 2020 р. було налагоджено транспортне сполучення новою залізничною колією з КНР до столиці Узбекистану. Ця залізниця прокладена в обхід Казахстану і має таку особливість: по дорозі, на території Сінцзяну, фрахт перевантажуватиметься на автомобілі, перевозитиметься до киргизького Оша, а звідти знову залізницею – до Ташкенту. В рамках такої співпраці наразі проводять масштабну програму з ремонту доріг у Ферганській області, що складає близько 20 тисяч кілометрів асфальтованих доріг. Означені проекти здійснюються в рамках китайської ініціативи «Один пояс, один шлях».

Серед інших значних міждержавних логістичних проектів ініціативи «Один пояс, один шлях», які вже реалізовані, необхідно відзначити Китайсько-Пакистанський економічний коридор, залізницю Ботен – В'єт'ян у Лаосі та розбудову логістичного хабу Хоргас [14].

Серед намірів співпраці КНР та Узбекистану є побудова сонячних електростанцій, об'єктів відновлюваної енергетики, телекомунікаційних мереж та інфраструктурні проекти. У рамках сумісних фору-

мів були організовані зустрічі китайських компаній з представниками узбецьких підприємств у форматі «B2B» за такими напрямками:

- ✦ сільське господарство;
- ✦ торгівля та фінанси;
- ✦ ІТ та інновації;
- ✦ логістика та транспорт;
- ✦ освіта;
- ✦ культура та туризм.

Для полегшення співпраці в рамках ініціативи «Один пояс, один шлях» зацікавлені сторони на національному рівні та рівні суб'єктів підприємництва мають можливість укладати угоди за допомогою онлайн-платформи. Означена онлайн-платформа є інструментом електронного «Шовкового шляху eSilkRoad», який дає можливість залучати інвестиції та сприяти національним виробникам у виході на китайський ринок [14].

Загалом «eSilkRoad» – інтегрована сервісна платформа і сполучна ланка міжнародних і внутрішніх ресурсів для створення набору інвестицій транскордонної торгівлі та логістики, торгових асоціацій професійного консалтингу. На сьогодні за допомогою платформи надається близько 100 млн дол. інвестицій для глобальних проектів [14].

ВИСНОВКИ

Іноземні фінансові залучення до логістичної інфраструктури, які спрямовані на побудову транзитних шляхів, можуть дати додатковий ефект, якщо вони також спрямовані на потреби національних підприємств.

Реалізація нових логістичних ланцюгів та супутніх інфраструктурних проектів забезпечить позитивний вплив на кожну з країн і на всю Центральну Азію загалом.

Співпраця КНР та Узбекистану в галузі сільського господарства сприяє сталому економічному розвитку обох країн і призупиняє міграцію сільського населення до міських агломерацій.

Залучення інвестицій КНР виключно в сільське господарство Узбекистану, без реалізації супутніх інфраструктурних проектів, не дасть значного економічного ефекту. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Hui Lu, Rohr Ch., Hafner M., Knack A. China Belt and Road Initiative. Measuring the impact of improving transportation connectivity on trade in the region. Research Report. RAND Corporation, 2018. 79 p.
2. Scissors D. The Belt and Road is Overhyped, Commercially. 2019. URL: <https://www.aei.org/wp-content/uploads/2019/06/BRI-Senate-testimony-6.12.19.pdf>
3. Miroff N. China strengthens ties to cash-strapped Venezuela with \$5 billion loan / Washington Post. September 3, 2015. URL: <https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/09/03/china-strengthens-ties-to-cash-strapped-venezuela-with-5-billion-loan/>

4. China Global Investment Tracker / American Enterprise Institute and Heritage Foundation. URL: <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>
5. China's non-financial ODI in B&R countries rose to 3.76 billion dollars in Q1 / *Belt and Road Portal*. April 17, 2019. URL: <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/86102.htm>
6. Lihuan Zhou, Gilbert S., Ye Wang, Munoz Cabre M., and Gallagher K. P. Moving the Green Belt and Road Initiative: from Words to Actions. 2018. URL: <https://www.bu.edu/gdp/files/2018/11/GDP-and-WRI-BRI-MovingtheGreenbelt.pdf>
7. Brown A. C., Stern J., Tenenbaum B., and Gencer G. Handbook for Evaluating Infrastructure Regulatory Systems. Washington, World Bank, 2006. DOI: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-6579-3>
8. The tea market in China: Analysis of the largest tea market in the world. URL: <https://daxueconsulting.com/tea-market-in-china/>
9. Kongridhisuksakorn P. Community Development in Historical Perspectives: Tianjin from the Qing to the People's Republic of China. 2011. 384 p.
10. Peng Xizhe. Demographic Consequences of the Great Leap Forward in China's Provinces. *Population and Development Review*. 1987. Vol. 13. No. 4. P. 639–670. DOI: <https://doi.org/10.2307/1973026>
11. Сільське, лісове та рибне господарство Китаю. URL: <http://www.geograf.com.ua/china/628-china-agriculture>
12. Міністерство сільського господарства Республіки Узбекистан. URL: <https://www.agro.uz/>
13. Greening the Belt and Road Projects in Central Asia: A Visual Synthesis / Hughes G. (Ed.). 2019. URL: <https://zoinet.org/wp-content/uploads/2018/01/BRI-Layout-WEB.pdf>
14. eSilkroad. URL: <http://dev.srcic.com/introduction/>

Науковий керівник – Котлик А. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та бізнесу Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

REFERENCES

- Brown, A. C. et al. *Handbook for Evaluating Infrastructure Regulatory Systems*. Washington: World Bank, 2006. DOI: <https://doi.org/10.1596/978-0-8213-6579-3>
- “China Global Investment Tracker”. *American Enterprise Institute and Heritage Foundation*. <http://www.aei.org/china-global-investment-tracker/>
- “China's non-financial ODI in B&R countries rose to 3.76 billion dollars in Q1”. *Belt and Road Portal*. April 17, 2019. <https://eng.yidaiyilu.gov.cn/qwyw/rdxw/86102.htm>
- “eSilkroad”. <http://dev.srcic.com/introduction/>
- “Greening the Belt and Road Projects in Central Asia: A Visual Synthesis”. 2019. <https://zoinet.org/wp-content/uploads/2018/01/BRI-Layout-WEB.pdf>
- Hui, Lu et al. China Belt and Road Initiative. Measuring the impact of improving transportation connectivity on trade in the region. *Research Report*. RAND Corporation, 2018.

Kongridhisuksakorn, P. *Community Development in Historical Perspectives: Tianjin from the Qing to the People's Republic of China*, 2011.

Lihuan, Zhou et al. "Moving the Green Belt and Road Initiative: from Words to Actions". 2018. <https://www.bu.edu/gdp/files/2018/11/GDP-and-WRI-BRI-MovingtheGreenbelt.pdf>

Ministerstvo silskoho hospodarstva Respubliki Uzbekystan. <https://www.agro.uz/>

Miroff, N. "China strengthens ties to cash-strapped Venezuela with \$5 billion loan". *Washington Post*. September 3, 2015. <https://www.washingtonpost.com/news/world-views/wp/2015/09/03/china-strengthens-ties-to-cash-strapped-venezuela-with-5-billion-loan/>

Peng, Xizhe. "Demographic Consequences of the Great Leap Forward in China's Provinces". *Population and Development Review*, vol. 13, no. 4 (1987): 639-670. DOI: <https://doi.org/10.2307/1973026>

"Silske, lisove ta rybne hospodarstvo Kytai" [Agriculture, Forestry and Fisheries of China]. <http://www.geograf.com.ua/china/628-china-agriculture>

Scissors, D. "The Belt and Road is Overhyped, Commercially". 2019. <https://www.aei.org/wp-content/uploads/2019/06/BRI-Senate-testimony-6.12.19.pdf>

"The tea market in China: Analysis of the largest tea market in the world". <https://daxueconsulting.com/tea-market-in-china/>